

Zoologijos sodai – ne pramogai

Andrejus GAIDAMAVIČIUS,
ŽL redaktorius

Buenos Airėse (Argentina) jauną zoologijos sodo darbuotoją mirtinai sužalojo didžioji skruzdėda, savo nagais perrėždama aukai pilvą. Kauno zoologijos sode žirafos patinas Solutas kojos spyriu į galvą rimtai sužeidė studentę, naktį su draugais išokusią į jo aptvarą. Pietų Kinijos zoologijos sode tigras pasmaugė savo prižiūrėtoją, kuris juo rūpinosi aštuonerius metus. Šie ir kiti įvykiai, kasdien aprašomi pasaulio laikraščiuose, rodo nepaprastą nelaisvėje laikomų gyvūnų agresyvumą. Dar kino režisierius Petras Abukevičius, aptvare filmuodamas vilkus, pastebėjo, kaip neigiamai gyvūno būdą veikia laisvės atėmimas. Jis padarė išvadą, kad žmonių, gyvenančių daugiabučiuose namuose, agresyvumo kilmė ta pati – smarkus gyvenamosios teritorijos sumažinimas. Gyvūnai, kaip ir žmonės, laikomi nelaisvėje, išprotėja. Dar kartą norėdamas tuo įsitikinti nuvykau į Kauno zoologijos sodą. Prie baltosios meškos betoninio būsto išvydau liūdną vaizdą. Gyvūnas be pertojų vaikščiojo palei baseino kraštą, kartodamas vis tuos pačius judesius: prisiglaudžia prie sienos, prieina prie baseino vidurio, aukštai pakelia kairę leteną, tada vėl grįžta prie sienos, prisiglaudžia, ateina prie baseino vidurio, pakelia kairę leteną ir vėl iš naujo. Stebėjau baltąją mešką dvidešimt minučių, vis laukdamas, kada jai atsibos daryti vis tuos pačius pratimus, bet nesulaukiau. Vaikai dar nesupranta, kaip tam gyvūnui blogai, tačiau tėvai, išvydę tokį vaizdą, turėtų čia nesugrįžti. Vien dėl to, kad jų atžaloms nesusiformuotų įvaizdis, kad taip ir turi būti, kad laukinio gyvūno vieta narve. Tačiau nors ir dažnai padejuojame, kad Lietuvoje laukinių gyvūnų laikymo sąlygos yra pasibaisėtinos, vėl ir vėl sugrįžtame čia, manydami, kad tie keli litai, sumokėti už zoologijos sodo lankymą, prisidės prie gyvūnų gerovės gerinimo. Taip ir būtų, jeigu zoologijos sodų paskirtis būtų tik gamtosauginė, o ne pramoginė. Pramogai laikomi gyvūnai nejaus jums jokio dėkingumo už tai, kad nelaisvėje jie laikomi tik dėl pasižiūrėjimo.

Galima pateisinti tik tų zoologijos sodų buvimą, kurie dalyvauja retųjų gyvūnų veisimo programoje. Žinoma, sudarius veistis tinkamas sąlygas. Taip pat zoologijos sodai turėtų priglauti pasienyje konfiskuotus kontrobandininkų gabenamus gyvūnus ir sužeistuosius, kurie jau negali savarankiškai išlikti laukinėje gamtoje. Tokiu atveju Kauno zoologijos sode ir gyvūnų būtų mažiau, ir jų būstai taptų daug erdvesni, o lankytojai suvoktų zoologijos sodų gamtosauginę prasmę. Visi kiti gyvūnai, skirti tik pasižiūrėjimui, turėtų būti išgabenti ten, kur jų laikymo sąlygos būtų geresnės, o jeigu įmanoma – būtų paleisti į laisvę. Neneigiu, kad Kauno zoologijos sodas atlieka ir gamtosaugines funkcijas, tačiau visame pramoginiame ir gyvūnų psichikos žalojimo fone jų nesimato.

Stumbras, Dovydo elnias, didžioji panda – tai tik kelios iš daugelio unikalių gyvūnų rūšių, kurios išliko dėka zoologijos sodų. Nelaisvėje užaugintos lūšys Lenkijoje sėkmingai perkeliamos į nacionalinius parkus, siekiant atstatyti lūšių populiacijas. Pasaulyje zoologijos sodų reikšmė tapo daug brandesnė nei anksčiau, o mes, juodąjį lokį laikydami ant betoninio grindinio vien dėl pasižiūrėjimo, demonstruojame didelį atsilikėliškumą. Atimdami laisvę iš tų, kurie gimę gyventi laisvėje, turime tam turėti svarią priežastį. Lietuvoje mes turime dar daug ką pakeisti, kad kiekvienas vaikas, atėjęs į zoologijos sodą, suprastų, jog tie gyvūnai yra nykstantys, kad juos reikia saugoti ir žmonės stengiasi padėti jiems išlikti.

A.Gaidamavičius. Zoologijos sodai - ne pramogai // Žalioji Lietuva: Alternatyva. 2007, Nr. 8 (278). P.3.